

අප්‍රකාශිත මහල්ලකනාග මහරජුගේ කයිලැව පුවරු ලිපිය
පිළිබඳ විමර්ශනයක්

An investigation on unpublished Kailewa Slab Inscription of
king Mahallakanāga

ගල්වැවේ විමලචන්ති හිමි

Abstract

Kailawa is an ancient site situated at No. 02 kanugahawewa Gramasewaka division of kabitigollawa secretariat in Anuradhapura district. There recently unearthed an unpublished inscription belongs to the great king Mahallakanaga. This article reveals the new information regarding the donations and invented monuments for Bhkku community in ancient time and it accumulates new analytical information for the history of Sri Lanka. Although several inscriptions published by Senarath Paranavitana by affiliation to the great king Mahallakanaga his name did not appear clearly as Mahallakanaga neither of that inscriptions. In Kailawa inscription it introduces the great king Mahallakanaga as "mahalanaka raja" clearly and it persuades to think published inscriptions under that kings patronage were doubtful and that doubt pushes scholars to re examine those inscriptions. Garden monasteries built in open arrears in ancient times can be traced out and this inscription mentioned that the great king Mahallakanaga and king Gajabahu gifted several donations and continuous income for that garden monastery under their name and that new finding assembles new light for the fields of epigraphy and paleography.

Key Words: Paleography, Park monasteries, Inscriptions, Donations, History

සාරසංක්ෂේපය

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ කැබිනිගොල්ලෑව ප්‍රාදේශීය ලේකම් බල ප්‍රදේශයෙහි අංක 02 කණුගහවැව ග්‍රාමසේවක වසමෙහි කයිලෑව පෞරාණික ආරාම සංකීර්ණය පිහිටා තිබේ. පසුගිය කාලයේ එම ස්ථානයේ තිබී මහල්ලකනාග රජුට අයත් ශිලා ලේඛනයක් හමුවී ඇත. මෙම පර්යේෂණයෙන් අතීත සමාජයේ බෞද්ධ භික්ෂූන් උදෙසා සිදුකරනු ලැබූ පරිත්‍යාගයන් හා ඉදිකරනු ලැබූ ස්මාරක පිළිබඳව මෙතෙක් අනාවරණය නොවූ කරුණු ඉදිරිපත් කෙරෙන අතර ශ්‍රී ලාංකේය ඉතිහාසයට ඒ පිළිබඳව නව විශ්ලේෂණාත්මක තොරතුරු ප්‍රමාණයක් ඉදිරිපත් කෙරේ. ඒ තුළින් මෙරට ඉතිහාසයට ආලෝකයක් ලබා ගැනීමට අවකාශ සලසනු ලැබේ. මහල්ලකනාග රජුට අයත් කොට ශිලාලේඛන කිහිපයක් පරණවිතානයන් විසින් ප්‍රකාශයට පත් කොට ඇත ද ඒ කිසිදු ශිලා ලේඛනයක එම රජුගේ නාමය මහල්ලකනාග වශයෙන් පැහැදිලිව දක්වා නොමැත. කයිලෑව ශිලා ලේඛනයේ පැහැදිලිවම “මහලනක රජ” වශයෙන් මහල්ලකනාග රජුගේ නාමය දක්වා ඇති බැවින් මෙතෙක් එම රජුට අයත් කොට ප්‍රකාශයට පත් කොට ඇති ශිලාලේඛන පිළිබඳව ද සැක උපදවන අතර ඒවා පිළිබඳව නැවත විමර්ශනයක් කිරීම කෙරෙහි පර්යේෂකයින්ගේ අවධානය යොමු වීම ද වැදගත් වේ. විවෘත ප්‍රදේශයන් තුළ ඉදිකොට ඇති උද්‍යාන විහාරාරාම පිළිබඳ අධ්‍යයනය කිරීමට ද මේ ශිලාලේඛනය නිසා අවකාශ සැලසෙන අතර මහල්ලකනාග රජතුමා හා ගජබාහු රජතුමා මෙම ආරාමය සඳහා විවිධ ප්‍රදානයන් සිදුකොට ඇති බව ද ඒ තුළින් අඛණ්ඩ ආදායමක් ලැබෙන්නට ඇති බව ද පසක් වේ. තව ද ශ්‍රී ලංකාවේ පුරාණ විද්‍යාව හා පුරාලේඛවිද්‍යාව සඳහා මේ ශිලාලේඛනයෙන් මහත් ආලෝකයක් සැලසෙන අතර නව සොයාගැනීමක් වශයෙන් වැඩි වටිනාකමක් ද හිමි වේ.

ප්‍රමුඛ පද : අක්ෂරරූප විද්‍යාව, උද්‍යාන විහාර, ශිලාලේඛන, ප්‍රදානයන්, ඉතිහාසය

හැඳින්වීම

අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ කැබනිගොල්ලුව ප්‍රාදේශීය ලේකම් කොට්ඨාශයට අයත් අංක 02 කණුගහවැව ග්‍රාමසේවක වසම තුළ පිහිටි කසිලුව නම් ස්ථානයේ ඇති අතිගයින් විශාල පුරාණ ආරාම සංකීර්ණයක් තුළ ඇති පුවරුවක මේ ශිලාලිපිය සටහන් කොට තිබේ. රුවන්මඩුව වැවේ වෑ කන්ද දිගේ ගමන් කොට දකුණට හැරී වැව ඉස්මත්තෙන් ඔබ්බට වනාන්තරයේ කිලෝ මීටර් දෙකක් පමණ ගමන් කිරීමෙන් මෙම ස්ථානයට ලඟා විය හැකි ය. මේ වන විට මේ ආරාම සංකීර්ණය බොහෝ දුරට නිදන් මංකොල්ලකරුවන්ගේ ග්‍රහණයට හසුවී තිබේ. මෙම ශිලාලේඛනය සටහන් කොට ඇති ශිලා පුවරුවෙහි ද දකුණු පස කැබැල්ලක් කඩා දමා ඇති අතර එම කොටස සොයා ගත නොහැකි ය. විහාරස්ථානයට සම්බන්ධ විශාල දැගැබක හා වෙනත් නටඹුන් විශාල ප්‍රමාණයක් අක්කර හතක අටක පමණ ප්‍රමාණයක විසිරී පවතී. දැනට බෝධිසරය, පටිමාසරය හා සභා ශාලාව වැනි ස්මාරක විශාල ප්‍රමාණයක ද සාධක මෙහි දිස්වේ. එසේ ම කලක් තිස්සේ මේවා විටින් විට නිදන් සොයන්නන්ගේ ග්‍රහණයට හසුවී විනාශවී ඇති බවක් ද පැහැරදිලිව දැක ගත හැකි ය.

ශිලාලිපිය විහාර සංකීර්ණයේ දකුණුපසට වන්නට පවතින අතර ඉන් කොටසක් පසින් යටවී තිබී පස් ඉවත් කිරීමෙන් පාදාගන්නා ලදී. එහෙත් එම ලේඛනය පිහිටි මූලික ස්ථානය ඊට මදක් එහා මෙහා වන්නට ඇති බව ද සිතිය හැකි ය. විවිධ පුරාවස්තු සොයන්නන්ගේ ග්‍රහණයට හසුව එය ක්‍රමයෙන් විනාශ මුඛයට වැටී තිබෙන ආකාරයක් ද දිස් වේ. මේ ස්ථානය පිළිබඳව පුරාවිද්‍යා දෙපාර්තමේන්තුවේ අවධානය යොමුවී ඇති බව ප්‍රදේශීය කාර්යාලයෙන් දැන ගැනීමට ලැබුණු අතර මීට පෙර කිසිවෙක් මෙම ලේඛනය කියවා ප්‍රකාශයට පත් කිරීමක් සිදුකොට නොමැත්තේ ය.

ශිලාලේඛනය පැහැදිලි අක්ෂරවලින් සටහන් කොට තිබේ. එහෙත් එහි දකුණුපස උඩ කෙළවරින් ත්‍රිකෝණාකාර කොටසක් කඩා විනාශ කොට ඇති බැවින් එම කොටස අඩු ය. තව ද ලේඛනයේ දකුණු පස පේලි බොහොමයක් විනාශවී ගොස් තිබේ. බෙහෝ විට ඒ කාලයාගේ ඇවෑමෙන් සිදුවූ විපර්යාශ නිසා විය හැකි ය. ලේඛනයේ

පේලි අටක් දිස්වන අතර ක්‍රි.ව. දෙවන සියවසට අයත් ලේඛනයක් වශයෙන් හඳුනා ගත හැකි ය. පේලියක අකුරක් අගල් හතරේ සිට දෙක හමාර දක්වා දිගින් විවිධ ප්‍රමාණයන්ගෙන් ද පළලින් අගල් තුනක් තරම් ප්‍රමාණයකින් ද යුක්ත ය. අක්ෂර බොහෝ විට පැහැදිලි ය. සෑම තැනම එකී පැහැදිලිතාවය නොමැති අතර මැකී ගිය ස්ථානයන් ද නිරීක්ෂණය වේ. එහෙත් සමස්තයක් වශයෙන් ශිලාලේඛනයේ අවශේෂව ඇති කොටස් පැහැදිලි අක්ෂරයන්ගෙන් යුක්ත බව සටහනක් කළ හැකි ය. පැහැදිලිව ම පශ්චාත් බ්‍රාහ්මී අවධියේ රචනා කරන ලද ලේඛනයක් වශයෙන් ද මහල්ලකනාග රජුට අයත් දැනට සොයාගෙන ඇති ස්ථාවර එක ම ශිලාලේඛනය වශයෙන් ද මෙහිදී හඳුන්වා දිය හැකි ය. එබැවින් මේ ශිලාලේඛනය බෙහෙවින් වැදගත් වෙයි. ලේඛනය සටහන් කොට ඇති ආකාරය බැලීමේදී පැහැදිලිව ම හොඳ අවබෝධයකින් එය සිදු කොට ඇති බව පැහැදිලි වේ. පෙර සූදානම් කර ගන්නා ලද පෘෂ්ඨයක් මත මේ ලේඛනය සටහන් කොට තිබේ. මෙහි අක්ෂර සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයකින් ආරක්ෂා වී ඇත්තේ ය.

පර්යේෂණ ක්‍රමවේදය

මෙම පර්යේෂණ පත්‍රිකාව සඳහා භාවිත කොට ඇත්තේ මූලික වශයෙන් ම ක්ෂේත්‍ර පර්යේෂණ විධික්‍රමය යි. ක්ෂේත්‍රයට ගොස් ස්පර්ශ ලාංඡනයක් ලබා ගැනීමෙන් අනතුරුව එය කියවා අර්ථ නිරූපණය කර ගැනීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් එහි අන්තර්ගත කරුණු සනාථ කිරීමට හා වඩාත් විශ්ලේෂණයට ලක් කර ගැනීම සඳහා පුස්තකාල පර්යේෂණ විධික්‍රමය ද මෙහිදී භාවිත කොට ඇත. ශිලාලේඛනයෙන් කියවෙන රජවරුන් ආදිය හඳුනා ගැනීම සඳහා ප්‍රධාන වශයෙන් භාවිත කොට ඇත්තේ ඓතිහාසික වංසකථා ආදිය යි. එසේ ම අක්ෂර රූප විද්‍යාත්මකව එහි කාලනිර්ණය උදෙසා අභිලේඛන විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේදය (Epigraphy) හා පුරාක්ෂර විද්‍යාත්මක ක්‍රමවේදය (Palaeography) මෙහිදී භාවිත කොට ඇති බව සඳහන් කළ හැකි ය.

සාකච්ඡාව

ශිලාලේඛනයේ පෙළ හා එහි අර්ථ විවරණය පළමුවෙන් දක්වනු ලැබේ.

පෙළ

- 01 සිද්ධම මහලනක රජ.....
- 02 අනුතිකිගම වව් අනුතිකි දූව් කණිය.....
- 03 අනුතිකි අරඹ වහිරහි දිනි. මහතුඹ
- 04 කරතෙ ගමිණි අඹ රජ් අඹය අරඹ විහිර
- 05 කරවය. අඹයව් කණවය අඹය අරඹ විහිරහි
- 06 දිනි. මහපක පජ(න) කොටු (මහල)නක රජ ඛකින කණිය (දිනි)
- 07 එ(රිය)ම වව් අනුතිකි අරඹ විහිරහි දිනි.
- 08 මහලනක රජ් (පි)බිජ් අනුතිකි අරඹ විහිර(ර) දිනි. කොට (විහරහි දිනි)

අර්ථය

යහපතක් වේවා! මහල්ලකනාග රජු..... අනුතිකිගම වැව ද අනුතිකි දූව් නම් පාලන ප්‍රදේශය ද අනුතිකි උද්‍යාන විහාරයට දෙන ලදී. මහා ස්තූපයකරවන ලදී. ගාමිණි අභය රජතුමා අඹය උද්‍යාන විහාරය කරවන ලදී. (තව ද) අඹය නම් වැව කණවා අභය උද්‍යාන විහාරයට දෙන ලදී. මහාපක්ෂයේ පූජාව පිණිස මහල්ලකනාග රජතුමා ඛකින කණිය නම් පාලන ප්‍රදේශය දෙන ලදී. (එසේම එම රජු විසින්) එරියම වැව අනුතිකි උද්‍යාන විහාරය සඳහා දෙන ලදී. (ඉහත දක්වන ලද සියල්ල) මහල්ලකනාග රජු අනුතිකි විහාරයේ ප්‍රයෝජනය සඳහා දෙන ලදී. නියමකොට විහාරය සඳහා දෙන ලදී.

විමර්ශන

සිද්ධම

අපර බ්‍රාහ්මී යුගයේ ශිලාලේඛනවල දක්නට ලැබෙන ආශීර්වාදාත්මක වදන වූ සිද්ධම යන්න මෙහි ද “සිද්ධම” වශයෙන් යෙදී ඇත. මෙම වදන විවිධ ආකාරයෙන් මෙම යුගයේ ශිලාලේඛනවල යෙදී තිබේ. ඇතැම්විට මෙම වදන “සිද්ධමි” වශයෙන් යෙදී තිබේ (Paranavitana S.1983:05). එය මෙම වදනේ සාමාන්‍ය සම්පූර්ණ යෙදුම යි. එහෙත් මින්විල ගිරිලිපියේ එය යෙදී ඇත්තේ “සිද්ධ” වශයෙනි (ibid:40) . එසේම “සිධමි” වශයෙන් ද මෙම වදන යෙදේ. මිහින්තලේ ගිරි ලිපියකින් මේ සම්බන්ධ නිදසුන් හමුවේ (ibid:33). එහිම තවත් රූපයක් “සිදුමි” වශයෙන් අල්ප ‘ද’ යන්න භාවිතයෙන් සටහන් කොට තිබේ හමු වේ (Paranavitana S,1970:88). “සිද” වශයෙන් එය පොළොන්නරුව ලෙන් ලිපියක සටහන් වේ. (-ibid-93) “සිට” වශයෙන් එය යෙදුණු අවස්ථාවක් දක්බණ්දුප ගිරි ලිපියෙන් ලැබේ. (Paranavitana S.1955:69) “සි” අක්ෂරයෙන් පමණක් එම වදන ඇඟවූ අවස්ථාවන් ද ශිලාලේඛනයන්හි සටහන්ව තිබේ. ඒ මුතුගල්ලෙන් ලැබෙන කැඩී ගිය ශිලාලේඛනයකිනි. (Paranavitana S.1983:08) “සිමධ” වශයෙන් එම වදන ම අක්ෂර මාරුවී යෙදී ඇති අවස්ථාවක් හබැස්ස ගිරි ලිපියෙහි සටහන් වේ. (-ibid-05) කොන්ග්‍රායන්කුලම් ගිරි ලිපියෙහි එය යෙදී ඇත්තේ “සිබ” වශයෙනි. සුබ යන අදහස එහි ගැබී වී තිබේ. (Wimalakhanthi Rev.G.191 6:121) මේ අනුව මංගල සුවක සිද්දමි යන වදන විවිධ ස්වරූපයන්ගෙන් ශිලාලේඛනවල යෙදී ඇති බව සනාථ වේ. එහෙත් මෙහි එය “සිද්ධම” වශයෙන් එහි සම්පූර්ණ ස්වරූපයෙන් ම යෙදී තිබේ.

මහලනකරජ

“මහලනක රජ” යන වදන මේ ශිලාලිපියේ පැහැදිලිව දිස්වේ. එහෙත් එම පේළියේ ඉතිරි කොටස කැඩී ගොසිනි. එබැවින් එම රජුගේ හෝ රජු පිළිබඳ තවත් යමක් මේ ලේඛනයේ විස්තර වන නමුදු ශිලාලේඛනය කඩා ඇති බැවින් කැඩී ගිය කොටස සොයා ගත නොහැකි ය. කෙසේ වෙතත් මේ ශිලාලේඛනයේ වැදගත්කම තීව්‍ර

කරන එක් වදනක් වශයෙන් “මහලනක රජ” යන වදන් හඳුන්වා දිය හැකි ය. ඒ දැනට ප්‍රකාශයට පත්ව ඇති කිසිදු ශිලාලේඛනයක මෙම වදන හමු වී නොමැති බැවිනි. පාලි භාෂාවෙන් “මහල්ලක නාග” යන වදන් සිංහල ප්‍රාකෘතයට “මහලනක” වශයෙන් පහසුවෙන් ම බිඳී යේ. ඒ අනුව මේ වදනින් කියවෙන්නේ මහල්ලකනාග රජුගේ සඤා නාමය යි. ඒ අනුව මෙම ශිලාලේඛනයේ අයිතිය ද එම රජුට අයත් වේ. එම නාමය මෙහි අවස්ථා තුනකදීම යෙදී ඇති බැවින් එහි වටිනාකම තවත් වැඩි වේ. කෙසේ වෙතත් “මහල්ලක” යන වදනින් අර්ථ කිහිපයක් ගම්‍ය වේ. සංස්කෘත භාෂාවෙහි “මහල්ලක” යන වදනින් මහල්, ලුබල, අන්ත:පුර නපුංශකයා යන අරුත් සියල්ලම ගම්‍ය වේ. (අලගියවන්ත පුවසති,2004:620) පාලි භාෂාවේ “මහල්ලක” යන වදනින් මහලු, මහල්ලා යන අර්ථ ගැන්වේ.(බුද්ධදත්ත හිමි,පී,1998:386) මහාවංසයට අනුව භාතික තිස්ස (ක්‍රි.ව.140-164) රජුගේ පියා මහල්ලක නාග (ක්‍රි.ව.134-140) නම් වේ.(ම.ව.36:01) මහල්ලක නාග රජ වූයේ පරම්පරාවේ නියමාකාර ක්‍රමයෙන් නොවේ. ඔහු ගජබා රජුගේ ඤාති සොහොයුරෙකි (එම). මහාවංස විස්තරයෙන් පෙනෙන්නේ මහල්ලක නාග ගජබා රජුගේ (ක්‍රි.ව.112-134) බිසවගේ පියා බව ය.(එම:35:123) ඒ වන විට රාජ පරම්පරාවේ වෙනත් සුදුස්සෙක් නොසිටි නිසා මහල්ලකනාග රජුට රාජ්‍යත්වය හිමිවූ බව පැහැදිලි වේ. ක්‍රමයෙන් එම රජුගේ පුත්‍රයින් දෙදෙනෙකු වූ භාතික තිස්ස (ක්‍රි.ව.140-164) හා කණ්ඨිඨ තිස්ස (ක්‍රි.ව.164-192) රාජ්‍යත්වයට පත්වූ බව මහාවංසයේ වාර්තාවෙන් පැහැදිලි වේ. දීපවංසයේ මෙම රජවරුන් තිදෙනා පිළිබඳව දැක්වෙන තොරතුරු ද බොහෝ සෙයින් මහාවංසයේ පෙනෙන තොරතුරුවලට සමානකමක් ගනී. එහි දැක්වෙන ආකාරයට මහල්ලක නාග හා එම රජුගේ පුතුන් දෙදෙනා වන භාතික තිස්ස හා කණ්ඨිඨ තිස්ස ක්‍රමයෙන් රාජ්‍යපදප්‍රාප්තියට පත්වූ බව සටහන් වේ (දී.ව.22:30-32). මේ නිසා රාජ්‍යපදප්‍රාප්තිය පිළිබඳ වංසකථාවන්හි පෙනෙන විස්තරයන්හි දෝෂ සහගත බවක් නොපෙනේ. මහාවංසයෙහි දැක්වෙන ආකාරයට මහල්ලකනාග රජු වර්ෂ හයක් රජකම් කරනු ලැබූ අතර ඒ කාල පරිච්ඡේදය තුළ විහාරාරාම හතක් කරවූ බව ද සඳහන් වේ. (ම.ව.35:123-126) එකී විහාරයන් වශයෙන් ජේෂ්ලක, කොට්ඨඛිත, දකපාසාණ, සාලිපඛිත, තනවේලි, තොඛිඛලනාගඛිත, ගිරිහාලික වශයෙන් සටහන් වේ. (එම) මෙකී විහාර නාමාවලිය පාලි භාෂාවෙන් දැක්වෙන

අතර මෙම ශිලාලිපියේ සටහන් වන “අනුතිකි” යන වදනට ඒ එකඳු විභාරයක නාමයක් හෝ සමාන නොවේ. එසේ ම ගජබාහු රජු කල (ක්‍රි.ව. 114-136) කරවූ විභාරයන්ගේ ලැයිස්තුවෙහි විභාරයන් හා ද මේ නම සම නොවේ. එයින් පෙනී යන්නේ මෙකී රජවරුන් කළ විභාරාරාමයන් පිළිබඳව වංසකථාවන්හි පෙනෙන තොරතුරුවලට අමතරව තවත් විභාරයන් ද ඒ රජවරුන් විසින් කරවා ඇති බව යි.

මහල්ලකනාග රජුට අයත් වෙනත් ශිලාලේඛන පිළිබඳව විමසීමේ දී ශිලාලේඛන පහක් පරණවිතානගේ විසින් එම රජුට ආරෝපණය කොට තිබේ. එයින් තම්මැන්නාකන්ද ගිරි ලිපිය ප්‍රධාන වේ. එහි එම ලිපිය පරණවිතාන විසින් මහල්ලකනාග රජුට අයත් කරනුයේ කරුණු ප්‍රධාන වශයෙන් දෙකක් නිසා ය. ඉන් එක් කරුණක් වන්නේ කණ්ඩොතිස්ස රජුගේ හත්වැනි රාජ්‍ය වර්ෂයට අයත් ශිලාලේඛනයක් තම්මැන්නාකන්ද ශිලාලේඛනයට අසලින් ම එම පර්වතයෙහි ම සටහන් වීම යි. එම රජු නක මහරජුගේ පුතා වශයෙන් හඳුන්වා තිබීම ඊට බලපෑ ප්‍රධාන හේතුව වෙයි. (Paranavitana S.1983:105) මහාවංසයට අනුව ද කණ්ඩොතිස්ස රජු මහල්ලකනාග රජුගේ පුත්‍රයා බව හෙළි වේ.(ම.ව.35:06-07) එසේම පරණවිතානගේ දක්වන දෙවන හේතුව වන්නේ තම්මැන්නාකන්ද ගිරි ලිපියෙහි දක්නා ලැබෙන “පජලක වවිය” යන වදන යි. (Paranavitana S.1983:106) එය මහල්ලකනාග රජු විසින් ඉදිකළ මෙහි මූලින් දක්වා ඇති “පේජලක විහාර” යන වදනට සමානත්වයක් දැකිය හැකි වීම මේ නිගමනයට බෙහෙවින් බලපා තිබේ.(ම.ව.35:123-126) මෙම සමානත්වය පරණවිතානගේට පළමුවෙන් දක්වන ලද්දේ එච්.සී.පී. බෙල් විසිනි. බෙල් මේ හඳුනා ගැනීම සිදු කරනුයේ “පේජලක” යන වදන ආශ්‍රය කර ගනිමිනි. (ASCAR.1894:47) එකී වංසකථා නාම විස්තරය හා මෙම ශිලාලේඛනයේ දැක්වෙන “පජලක වවිය” යන වදන් බොහෝ දුරට ගැලපේ. එහෙත් තම්මැන්නාකන්ද ගිරි ලිපියෙහි දැක්වෙන නක මහරජ පැහැදිලිව ම මහල්ලකනාග රජු වශයෙන් හඳුනා ගැනීමට එය ප්‍රමාණවත් සාක්ෂියක් නොවේ. එසේ ම අසල ම ඇති අනෙක් ශිලාලේඛනය කණ්ඩොතිස්ස රජුගේ හත්වැනි රාජ්‍ය වර්ෂයට අයත් වීම ද ඒ සඳහා පැහැදිලි සාධකයක් නොවේ. විටින් විට රජවරු විභාරස්ථානයන් සඳහා කරනු ලබන පරිත්‍යාග යන් වෙනුවෙන් ශිලාලේඛන පිහිටුවන බැවිනි. තම්මැන්නාකන්ද

ශිලාලේඛනයේ දැක්වෙන “නක මහරජ”(Paranavitana S.1983:106) යන වදන් නාග නමින් පෙනී සිටි අනෙක් රජවරුන්ට ද අයත් වීමෙහි හැකියාවක් පවතී. නාග නමින් පෙනී සිටි රජවරුන් වශයෙන් බල්ලාට නාග (ක්‍රි.පූ. 109-103), වෝරනාග (ක්‍රි.පූ.63-51), මහාදායීක මහානාග (ක්‍රි.ව. 07-19), ඉල නාග (ක්‍රි.ව.33-43), මහල්ලක නාග (ක්‍රි.ව. 136-143), බුජ්ජනාග (ක්‍රි.ව. 186-187), කුංචනාග (ක්‍රි.ව.187-189), සිරිනාග (පළමු) (ක්‍රි.ව. 209-231), අභය නාග (ක්‍රි.ව. 231-240), සිරිනාග (දෙවන) (ක්‍රි.ව. 242-243) වැනි රජවරු රාශියක් මේ යුගයට අයත්ව හමු වේ. අක්ෂරවල හැඩය අනුව විමර්ශනයේදී ක්‍රි.පූ. යුගයේ රජ කළ රජවරුන් පහසුවෙන් ඉවත් කළ විට සෙසු රජවරුන්ගේ රාජ්‍ය සමයන්වලට තම්මැන්නාකන්ද ශිලාලේඛනයේ දැක්වෙන “නක මහරජ” අයත් කිරීමට හැකියාව පවතී. මේ නිසා එය සැකයකින් තොරව කෙබඳු ආකාරයකින් හෝ මහල්ලකනාග රජුට අයත් කිරීමෙහි හැකියාවක් නැත්තේ ය. එහෙත් ජෛලක විහාරය කළ බව වංසකථාවේ සඳහන් වන බැවින් එම වදන පදනම් කරගෙන තම්මැන්නාකන්ද ශිලාලේඛනය මහල්ලකනාග රජුට අයත් කිරීම පිළිබඳ යම් ශක්‍යතාවයක් ප්‍රදර්ශනය වේ. එහෙත් වංසකථාවෙහි දැක්වෙන්නේ “පුරන්ටීමේ ජෛලකං” වශයෙනි.(මහාවංස ගීතය,1993:454) ඒ අනුව නැගෙනහිර දිසාවෙන් මේ විහාරය පිහිටා තිබිය හැකි ය. තම්මැන්නාකන්ද පිහිටා ඇත්තේ නැගෙනහිරට මුහුණලා වන බැවින් ඒ පිළිබඳව යම් අදහසක් ඇති කර ගැනීමෙහි වරදක් නොපෙනේ. එහෙත් පැහැදිලිව ම එම ශිලාලේඛනය මහල්ලකනාග රජුට අයත්යැ යි දැක්වීම සකාරණ නොවේ.

පරණවිතානයන් විසින් මහල්ලකනාග රජුට අයත් කළ තවත් ශිලාලේඛනයක් වන්නේ තිඹිරිවැව ශිලාලේඛනය යි. එහෙත් පරණවිතානයන් ම දක්වන ආකාරයට මහල්ලකනාග රජුට තිඹිරිවැව ශිලාලේඛනය අයත් කිරීම සඳහා උපකාරයට කිසිදු සාධකයක් නොදීස්වේ.(Paranavitana S.1983:107) මෙම ශිලාලේඛනය පිහිටවනුයේ “නකළ” නම් ඇමතියෙකු විසින් කළ “නකළ අමෙතිය” දීමනාවක් නක මහරජුගේ රාජ්‍ය වර්ෂයෙන් සතරවැනි රාජ්‍ය වර්ෂයේදී පිරිනැමීමක් පිළිබඳව සනිටුහන් කිරීමට යි. මේ නිසා සැකයකින් තොරව මේ ශිලාලේඛනය ද මහල්ලකනාග රජුට අයත්යැ යි දැක්වීමට සකාරණ හේතුවක් නොපෙනෙන බව පසක් වේ. තව ද පරණවිතානයන් ද දැක්වූ පරිදි (ibid:108) එම පරිත්‍යාගය සිදු කොට

ඇත්තේ දොළොස්වෙනි මාසයෙහි පුර පක්ෂයෙහි දොළොස්වැනි දිනයේ දී ය. සාමාන්‍යයෙන් මේ ආකාරයෙන් වන්දුමාස ක්‍රමයෙන් රාජය වර්ෂ ප්‍රකාශ කිරීම මහල්ලකනාග රජුගේ කාලයට මේ ශිලාලේඛනය අයත් කළහොත් එය ප්‍රථම අවස්ථාව වශයෙන් ගිණිය හැකි බවත් පරණවිතාන දක්ව යි. (ibid) ඒ අනුව පරණවිතානයන් ද සැකයකින් තොරව මේ ශිලාලේඛනය මහල්ලකනාග රජුට අයත් නොකර යි. මේ නිසා තිඹිරිවැව ශිලාලේඛනය ද මහල්ලකනාග රජුට අයත්යැ යි දැක්වීම ශංකා උපදව යි.

මීට අමතරව කල්ලංචිය ගිරි ලිපියෙහි ද නක මහරජ කෙනෙක් දිස්වෙයි. (ibid:109) තව ද දියබැත්ත විහාර ගිරි ලිපියෙහිත්, (ibid:110) රුවන්වැලි දාගැබ පුවරු ලිපියෙහිත් නක මහරජ කෙනෙක් දිස්වෙයි. (ibid:111) මෙම ශිලාලේඛන දෙක පිළිබඳව පරණවිතානයන් ද සැක සහිතව හෝ මහල්ලකනාග රජුට අයත්යැයි නොදක්වන අතර ඒවා එම රජුගේ රාජ්‍ය කාලයට අයත් ලේඛන ගොන්නට ඇතුළත් කරයි. එහෙත් මේ නක මහරජ කවරෙක්දැ යි හඳුනා ගැනීමට එම ශිලාලේඛන දෙකින් ම කිසිදු සාධකයක් නොදක්නා ලැබේ. මේ නිසා මහල්ලකනාග රජුට අයත් ශිලාලේඛන වශයෙන් ඉහත දක්වන ලද කිසිදු ශිලාලේඛනයක එම රජුගේ නාමය පැහැදිලිව දක්වා නොමැත. ඒබැවින් ම ඒවා මහල්ලකනාග රජුගේයැ යි දැක්වීමට ද හැකියාවක් නොමැත. එහෙත් කයිලාව පුවරු ලිපියෙහි එය පැහැදිලිව ම “මහලකක රජ” වශයෙන් දක්වා ඇති බැවින් එම ශිලාලේඛනය මහල්ලක නාග රජුගේමයැ යි නිසැක වශයෙන් දැක්වීමට හැකියාව ලැබී තිබේ. තව ද එම රජු සිය නාමය මහල්ලකනාග වශයෙන් භාවිත කළ බවට ද එය සාක්ෂ්‍ය සපය යි.

අනුතිකිගම වව්, අනුතිකි දූවිකණිය

අනුතිකි යන වදන මේ ශිලාලේඛනයෙහි කිහිප පළකම යෙදී තිබේ. විහාරස්ථානය මෙන් ම එම ගම ද අනුතිකි යන වදනින් ම හඳුන්වා ඇති බව සනාථ වේ. අනුතිකි වව් යනු එනම් ඇති වැව යි. මේ විහාරාරාමය සඳහා නූතනයේ දී ද ඉතා විශාල වැවක් පසුකොට ඒම වැවෙහි ඉස්මත්තෙන් ඔබ්බට කිලෝ මීටර් දෙකක් පමණ ගමන් කළ යුතු වේ. නූතනයේ රුවන්මඩුව වැව නමින් ඒ

වැව හඳුන්වනු ලැබේ. ඊට ඔබ්බෙන් ඇති තවත් විශාල වැවක් ඇති අතර එය නූතනයේ මහකම්බිලියා වැව වශයෙන් හැඳින්වේ. කෙසේ වෙතත් මෙම ශිලාලිපියේ දැක්වෙන වැව පැහැදිලිව ම රුවන්මඩුව නමින් හඳුන්වනු ලබන වැව විය හැකි ය. එය අතීතයේ අනුනිකිගම වැව වශයෙන් හඳුන්වා තිබේ. අදාළ ග්‍රාමය අනුනිකි ග්‍රාමය වශයෙන් හඳුන්වා ඇත.

“අනුනිකි දූවිකණිය” යන වදන ද මෙහිදී විමර්ශනයට අගනේ ය. අනුනිකි යනු මෙම ශිලාලේඛනයෙහි සඤ්ඤා නාමයක් වශයෙන් භාවිත වී තිබේ. ඒ අනුව “දූවිකණිය” යනු කුමක්දැ යි වටහා ගත යුතු වේ. “කණිය” යනු “කණ්ණික” යන වදනින් බිඳී ආවක් ලෙස සැලකිය හැකි ය. මහාවංසයෙහි “හුවාවකණ්ණිකෙ” වශයෙන් යෙදී ඇති වදන හුවාකන්නි නම් ප්‍රදේශය වශයෙන් අර්ථ නිරූපණය කොට තිබේ. (මහාවංස ගීතය,1993:454) කණ්ණික යන වදනට පැහැදිලි අර්ථයක් වංසත්ථප්පකාසිනිය ද ලබා නොදේ. එහි දක්වා ඇත්තේ “හුවාව නම් කණ්ණිකයෙහි” වශයෙනි.(ව.ප.2001:513) එයින් කණ්ණිකා යනු යම් ප්‍රදේශයක් බව හෙළිවේ. “කණ්ණිකා” යන වදනින් බිඳුණු “කණිය” වශයෙන් සඳහන් වන සිංහල ප්‍රාකෘත වදන සඳහා සී.ඩී.ඩී. නිකොලස් දක්වනුයේ “රටික” කෙනෙක් විසින් පාලනය කරනු ලැබූ එක්තරා පාලන කොට්ඨාශයක් මේ වදනින් හඳුන්වන ලද බව යි. (ලං.වි.ලං.ඉ.1964:14) කණිය යනු පරිපාලන ඒකකයක් බව පරණවිතාන ද පිළිගනී. (Paranavitaana S.1965:414) සංස්කෘත භාෂාවේ “කරණ” යන වදන ගිවිසුම, ලේඛනය යන අරුත් ද දේ. (අලගියවන්ත පී,2004:214) ඒ අනුව රජු වෙනුවෙන් ආදායම් එකතු කරනු ලබන ඒජන්ත යන අදහස ඇති වදනක් ලෙස කරණ යන්න ගත හැකි ය. ඒ අනුව “කර කණිය” යනු ආදායම් ඒජන්සිය වශයෙන් ගත හැකි බව පරණවිතාන කල්පනා කරයි. (Paranavitaana S.1965:414) මේ නයින් බලන කල මේ ශිලාලේඛනයේ සටහන්වී ඇති “අනුනිකි දූවිකණිය” අනුනිකි නම් වූ ආදායම් කලාප දෙක වශයෙන් ගත හැකි ය. මෙහි “දූවි” යනු දෙක යන අරුත් දේ. දූවි, දූවෙ යනු දෙක යන අර්ථයෙන් මූල බ්‍රාහ්මී ශිලාලේඛනයන්හි යෙදී තිබේ. (Paranavitaana S.1970:60) ඒ අනුව අනුනිකි යනු විශාල ප්‍රදේශයක් බවත්, ආදායම් කලාප දෙකක් නියෝජනය කරනු ලබන කලාප වශයෙන් පැවති බවත් නිගමනය කළ හැකි වේ. මෙම ශිලාලිපියේ යෙදී ඇති “බකින

කණිය” යනු ද ඒ අනුව රාජ්‍ය පාලකයෙකු විසින් පාලනය කළ රජු වෙනුවෙන් ආදායම් එකතු කළ කලාප, එනම් ඇති හෙවත් “බකින” නම් කලාපය වශයෙන් හඳුනා ගත හැකි ය.

අනුනිකි අරබ වහිර

“අනුනිකි අරබ වහිර” යන වදන ද මෙහිදී විමර්ශනයට භාජනය කළ යුතු වේ. මෙම ශිලාලේඛනය සටහන් කොට ඇත්තේ ශිලා පුවරුවක් තුළ ය. මේ ස්ථානයේ ඇති විශාල විහාරාරාම සංකීර්ණය පාෂාණ උද්ගතයක් ආශ්‍රයෙන් නිර්මාණය වූවක් නොවේ. පිහිටි නැතිතලා පොළවක නිර්මාණය කරන ලද්දකි. මෙහි “වහිර” යනු පැහැදිලිව ම විහාරය යන අරුත් දේ. (Paranavitana S.1943:114) එහෙත් මෙහි යෙදී ඇත්තේ “අනුනිකි අරබ වහිර” වශයෙනි. එහි “අරබ” යනු උද්‍යාන යන අරුත් ලැබෙන්නකි. තව ද අරබ යනු ආරාම, උයන යන අරුත් දෙකෙහි ම වැටේ.(Paranavitana S.1983:87) ගජබාහු රජුගේ රුවන්වැලිසෑ පුවරු ලිපියෙහි “දකිණි අබය අරබ විහර කරය” වශයෙන් යෙදී තිබේ. එහෙත් පරණවිතානයන් එහි “අරබ” යන්න ද විහාර යන අර්ථයෙන් ම ගෙන ඇති බව පැහැදිලි වේ.(ibid) මෙම ශිලාලේඛනයෙහි යෙදී ඇත්තේ අනුනිකි අරබ වහිරහි, අබය අරබ විහර කරවය හා අබය අරබ විහරහි වශයෙනි. එසේ ම මෙහි “අනුනිකි අරබ වහිර” යනු තෙවතාවක් ම යෙදී ඇත. ඒ අනුව අරබ වහිර යනු සය වතාවක් යෙදී ඇති වදනකි. වහිර යනු විහාරය යන අර්ථය පැහැදිලිව ලබා දෙන බැවින් මෙහි යෙදී ඇති “අරබ” යනු පැහැදිලිව ම “උද්‍යාන” යන අරුත් ලබා දේ. ඒ අනුව අනුනිකි උද්‍යාන විහාරය වශයෙන් මේ ස්ථානයේ ඇති සුවිශාල විහාරාරාමය නම් කළ බව පැහැදිලිව හඳුනා ගත හැකි ය.

අබයවි කණවය

“අබයවි” යනු මෙහිදී සාකච්ඡාවට භාජනය කළ යුතු තවත් වදනකි. පැහැදිලිව ම මෙහි අබයවි වශයෙන් යෙදී තිබේ. අබයවි යන වදන් දෙක සන්ධිවීමෙන් අබයවි වශයෙන් සිටී. මේ යුගයේ අබය වැව යන අර්ථයෙන් අබයවි වශයෙන් යෙදුණු වෙනත් ශිලාලේඛනයන් ද හමුවී තිබේ. දක්ඛිණතුප ආලින්ද ශිලාලේඛන දෙකක ම අබයවි යන වදන දිස්වේ. පරණවිතානයන් ද අබය වැව වශයෙන් ඒවාට අර්ථ

ගන්වා තිබේ. (Paranavitana S.2001:167) මෙහිදී සිදුවී ඇත්තේ පර වකාරය ලොප් වීම යි. සම්පූර්ණ ස්වරය සහිත ව්‍යංශ්‍රේණිය ලොප්වීම මෙහිදී සිදුව තිබේ. ක්‍රි.පූ.තෙවන සියවසේ සිට ක්‍රි.ව. හත්වන (07) සියවස දක්වා ශිලාලේඛනවල යෙදුණු වියරණ පිළිබඳව සාකච්ඡා කරන නිල් පුෂ්පකුමාර මේ අවධියේදී භාවිත සන්ධි ස්වර සන්ධියට සීමා වූ බව කියයි. (පුෂ්පකුමාර නිල්, 2013:71) එහෙත් එය පිළිගත හැකි නොවේ. හමුව ඇති ඇතැම් ශිලාලේඛනයන්හි ව්‍යංශ්‍රේණ සන්ධි ද ඉඳහිට හමු වේ. හුදෙක් කීමෙහි පහසුවක් වශයෙන් මේ සන්ධිය සිදුවී ඇති බව සැලකිය හැකි ය. කණවය යනු සාරවා හෙවත් භාරා යන අර්ථය ලබා දේ. කණවය යන වදන ද මේ ශිලාලේඛනයට අමතරව වෙනත් ශිලාලේඛනවල ද හමුවී තිබේ. කණවය යනු භාරවා හෝ මිලටගෙන යන අර්ථ දෙක ම ඇති වදනකි. පරණවිතාන බක්කිඇල පුවරු ලිපිවල එන කණවය යන වදනට මිලට ගෙන යන අර්ථය ලබා දී තිබේ. (Paranavitana S.1983:18) කණවය යන වදන පාලි භාෂාවෙන් කිණිත්වා යන වදනට සමාන වශයෙන් යෙදුනක් බව පසක් වේ. (බුද්ධදත්ත හිමි පී,1998:158) එහි තේරුම මිලදී ගෙන යන අර්ථය යි.

මහපක පජ(න) කොටු

“මහපක පජ(න) කොටු” යනුවෙන් සඳහන් වන වදන මීට පෙර ශිලාලේඛනවල වාර්තා නොවූ යෙදුමකි. එහෙත් ශිලාලේඛනයේ යෙදී ඇති සෙසු වදන් ද මෙකී වදන්වල අර්ථය ද ගෙන බැලීමේදී මෙයින් කියවෙන අර්ථය වටහා ගත හැකි ය. මෙහි “මහ” යනු මහ, ප්‍රධාන, විශාල යන අරුත් දෙයි. මේ සඳහා නිදසුන් බොහොමයක් සොයා ගත හැකි ය. “මහ බිකු සගහ” යනු මහා හික්කු සංඝයා යන අරුත් දේ. (Paranavitana S.2001:252) “පක” යන වදන සඳහා අර්ථ දෙකක් අපර බ්‍රාහ්මී යුගයේදී යෙදී තිබේ. ඉන් එක් අර්ථයක් වන්නේ “පක්ෂය” යනු යි. තම්මැන්නාව දෙවන ගිරි ලිපියේ “සන පක දිවස” වශයෙන් යෙදී තිබේ. (ibid:140) අව විසේනිය සතවක් දිවස වශයෙන් ඊට අර්ථ කිව හැකි වේ. ඊට අමතරව “පක” යනු ගෙඩිය යන අරුත්හි ද යෙදේ. (Wickramasinghe D.M.De.Z"1912:117) සිව්වැනි මහින්ද (ක්‍රි.ව. 956-972) රජුගේ අනුරාධපුර පුවරු ලිපියෙහි එය “දසපැකින් පකක් හා” වශයෙන් එහි යෙදී තිබේ.(ibid) එහෙත්

එම ශිලාලිපිය අයත් වන්නේ දස වැනි සියවසට යි. ඒ අනුව එය වඩාත් මෑත කාලයට අයත් වන්නක් බව වැටහේ. පාලි භාෂාවෙන් “පක්ඛ” යනු පැත්ත, කොටස, අඩමස යන අරුත් ලබා දේ. (බුද්ධදත්ත හිමි පී,1998:282) එසේම “පක” යන අර්ථය ම “වක” යන වදනෙහි ද ඇත. ඒ අනුව එහි අර්ථය වන්නේ “තිරිය” යන්න යි. (Wickramasinghe D.M.De.Z"1912:194) එවිට එහි අර්ථය “වක” වශයෙන් ගැනේ. සතවක් දවස් යනු හත්වැනි දිනයි. එහෙත් එම යෙදුම් අයත් වන්නේ නමවැනි දසවැනි සියවස්වලට යි. කෙසේ වෙතත් පක්ෂය යන අර්ථයෙන් ද වක යනු යෙදෙන අතර ඒ අනුව මහපක යනු මහ පක්ෂයෙහි යන අරුත් ගෙන දේ.

“පජ(න)” යන වදන ගෙන බැලීමේදී එය පූජාව පිණිස යන අරුත් ලබා දේ. පජ, පුජ යන වදන් සමානාර්ථ වශයෙන් යෙදෙන අතර පජ, පුජ යනු පූජාව යන අර්ථ ගෙන දෙයි. පස්වෙනි කාශ්‍යප රජුගේ (ක්‍රි.ව. 914-923) අනුරාධපුර පුවරු ලිපියෙහි “පුජ සිතුවම් කොට්” වශයෙන් යෙදුමක් ඇත. පූජා සිතුවම් කොට යනු ඒ සඳහා අරුත් ලැබේ. (ibid:46) එය ද පසුකාලයට අයත් ශිලාලේඛනයකි. එහෙත් ක්‍රි.ව. සිව්වැනි සියවසේ ද මේ වදන “පුජ” හෝ “පුජවට” වශයෙන් යෙදී තිබේ. ඒ හත්ථිකුච්ඡ විහාරයේ එකොළොස්වෙනි ගිරි ලිපියෙහි ය. (විමලධන්ති හිමි ජී,2018:452) ඒ අනුව පජ, පුජ යන වදන් පූජාව යන අර්ථයෙන් ගත හැකි ය. මෙම ශිලාලේඛනයෙහි අපැහැදිලි ‘න’ අක්ෂරයක් ද දිස්වන බැවින් පූජාව පිණිස යන අර්ථය ද ගත හැකි ය. එසේ නොමැතිව ‘පජ’ වශයෙන් පමණක් තිබූන ද පූජාව පිණිස යන අරුත් ඉන් ලැබේ. “කොටු” යනු කැරැ යන අර්ථයෙහි ද සඳහා, පිණිස යන අර්ථයෙහි ද වැටේ. මෙයින් ‘කැරැ’ යන අර්ථයෙහි එය යෙදී ඇති බවට නිදසුනක් ලයින්මලෙයි ශිලාලේඛනයෙන් ලැබේ. (Paranavitana S.2001:138) සඳහා පිණිස යන අර්ථයෙන් එය යෙදී ඇති බවට නිදසුනක් ජූපාරාම පුවරු ලිපියෙන් ලැබේ. (Paranavitana S.1983:90) මේ අනුව ඉහත දැක්වූ වදන් තුනෙහි අර්ථය වශයෙන් “මහා පක්ෂයෙහි පූජාව පිණිස” වශයෙන් ගැනීම වඩාත් උචිත බව පසක් වේ. මෙහිදී මහා පක්ෂය වශයෙන් යදුණු තැනක් හමු නොවන අතර පුර පක්ෂය බොහෝ විට මහා පක්ෂය වශයෙන් ගන්නට ඇතැ යි සිතිය හැකි ය. බකින කණිය නම් ප්‍රදේශය මහා පක්ෂයෙහි පූජාවේ විසදුම් පියවා ගැනීම සඳහා පරිත්‍යාග කළ බව මින් කියවේ. මෙහි

ගජබාහු ? රජතුමා අබය උද්‍යාන විහාරය කරවූ අතර ඒ සඳහා අබය වැව ද ප්‍රදානය කරන ලදී. තව ද මහාපක්ෂයෙහි පූජාවේ වියදම සඳහා මහල්ලකනාග රජතුමා බකින කණිය නම් ප්‍රදේශයෙන් ලද ආදායම පිදු බව මෙයින් ප්‍රකට වේ.

මහලනක රජ (පි)බිජ්

ශිලාලිපියේ අවසාන ජ්‍යෙෂ්ඨයෙහි ඇති මහලනක රජ (පි)බිජ් යන වදන් මෙහිදී විශේෂයෙන් සඳහන් කළ යුතු වෙයි. මෙහි “.....නක රජ” යන්න පැහැදිලිව දිස් වේ. එහෙත් ඉන් පෙර ඇති අකුරු “ලිච්චි” වශයෙන් අපහසුවෙන් කියවා ගත හැකි ය. ‘ලි’ කාරය කෙසේ වෙතත් ‘ච්චි’ කාරය පැහැදිලිව දිස් වේ. එහෙත් මේ ශිලාලිපියේ යෙදී ඇති ආකාරය අනුව හා “නක” වශයෙන් රාජ්‍යත්වයට පත් වූ මහල්ලකනාග රජුට පෙර යුගයේ රාජ්‍ය විචාල සියලු රජවරුන් සලකා බැලූව ද මේ සඳහා ගැලපෙන “නක” රජ කෙනෙක් සොයා ගැනීම කළ නොහැකිය. තව ද මේ ශිලාලේඛනයේ පෙනෙන “ගමණි අබ රජ” පැහැදිලිව ම ගජබාහු රජු වශයෙන් ද හඳුනා ගත හැකි ය. තව ද එම රජු මහල්ලකනාග රජුගේ බිසවගේ පියා ය. අනෙක් අතට මේ ශිලාලිපියේ “මහලනක රජ” යන වදන තවත් දෙතැනක ම සටහන් වී තිබේ. මේ නිසා මෙහි වැරදිවට සටහන් කර තිබුණ ද අවසන් ජ්‍යෙෂ්ඨයේ සටහන් නක රජු ද “මහලනක” රජු ම බව හඳුනා ගත හැකි ය.

අනුනිකි අරබ විහි(ර) දිනි

ශිලාලේඛනයේ අවසන් ජ්‍යෙෂ්ඨය මඳක් උග්‍රානතාවලින් යුක්ත ය. මෙහි පැහැදිලිව ම “අනුනිකි අරබ විහි දිනි” වශයෙන් යෙදී තිබේ. ඊට හේතු වී ඇත්තේ එහි එක් අක්ෂරයක් මග හැරීම යි. එය ගල්වඩුවාගේ අතපසුවීමක් බව පැහැදිලිව දිස්වේ. ශිලාලේඛනයේ අවසන් ජ්‍යෙෂ්ඨය සඳහා ප්‍රමාණවත් ඉඩකඩක් නොවීම ද මේ සඳහා හේතු වන්නට ඇති බව පැහැදිලි ය. තව ද එම ජ්‍යෙෂ්ඨයේ සඳහන් අවසන් පද වන්නේ “කොටු විහි(ර) දිනි” යන්න යි. එය නැවතත් එම ජ්‍යෙෂ්ඨයේ මූලින් ආ අදහස ම සටහන් කිරීමක් වශයෙන් සැලකිය හැකි ය. සාමාන්‍යයෙන් ඒ වෙනුවෙන් ම සකස් කර ගත් ශිලා ඵලකයක් මත මේ ලේඛනය කර ඇති බැවින් එහි ඉඩකඩ පිළිබඳ ගැටලුවට මුහුණ පෑ බව මෙයින් පසක් වේ. මෙය තත් යුගයේ සාමාන්‍ය තත්ත්වයකි.

නිගමනය

මහල්ලකනාග රජුට අයත් එම රජුගේ සම්පූර්ණ නාමය ම සටහන් වී ඇති මෙතෙක් සොයාගත් එක ම ශිලාලේඛනය වශයෙන් කයිලෑව ශිලාලේඛනය සටහන් කළ හැකි ය. එසේ ම එය මීට පෙර මහල්ලක නාග රජුට පවරා තිබූ ශිලාලේඛන පිළිබඳ පැහැදිලි කුකුසක් ඇති කිරීමට ද සමත් වූ සොයා ගැනීමක් වශයෙන් හඳුන්වා දිය හැකි ය. මෙම ශිලාලේඛනයේ සටහන් වන ආරාමය මහල්ලකනාග රජුගේ හා ගජබාහුක ගාමිණි අබය රජුගේ පරිත්‍යාගයන්ට තෝතැන්නක් වූ උද්‍යාන විහාරයක් වනශයෙන් හඳුනා ගත හැකි ය. ක්‍රි.ව.දෙවන සියවස නියෝජනය කරනු ලබන මේ ශිලාලේඛනය පැහැදිලිව ම අක්ෂර රූප රාටාවන්ගෙන් ද ඒ බව පසක් කර යි. මේ නිසා අභිලේඛන විද්‍යාත්මකව හා පුරක්ෂරවිද්‍යාත්මකව ද මේ ශිලාලේඛනයේ දිනනිර්ණයන් මහල්ලකනාග රජුගේ රාජ්‍ය කාලය හා ගැලපේ. මහල්ලක යනු මහල්ලා යන අර්ථයට වඩා ජ්‍යෙෂ්ඨයා යන අර්ථයෙන් මෙහිදී එම නාමය භාවිත කරන්නට ඇති බව ද සිතිය හැකි ය. ඒ නිසා වංසකථාවේ සඳහන් එම රජුගේ නාමය ඉතා පැහැදිලිව ම අවස්ථා තුනකදී ම “මහලකක රජ” වශයෙන් සටහන් කර තිබීම නිසා රජුගේ ඓතිහාසිකත්වය පිළිබඳ සැක සංකාවලින් තොරව එම රජු හඳුනා ගැනීමට ද මේ ශිලාලේඛනයෙන් අවකාශ හිමිව තිබේ. මෙතෙක් ප්‍රකාශයට පත් කර නොමැති මේ ශිලාලේඛනය මගින් මෙරට රාජ්‍ය පාලන ඉතිහාසයේ පෙනෙන තොරතුරු ස්ථාවර කිරීමක් සිදුව ඇති බව නිගමනය කළ හැකි ය.

(මහල්ලකනාග රජුගේ කයිලෑව පුවරු ලිපිය)

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ නාමාවලිය

සිංහල

- 01 අලගියවන්ත පුවසති, (2004) සංස්කෘත සිංහල ශබ්දකෝෂය, සූරිය ප්‍රකාශකයෝ කොළඹ,
- 02 දීපවංසය, කිරිඇල්ලේ ශෛනවිමල නාහිමි සංස්. (1959) ඇම්.ඩී. ගුණසේන සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ.
- 03 පුෂ්පකුමාර නිල්, (2013) සෙල්ලිපි වියරණ, ෆාස්ට් පබ්ලිෂින් ප්‍රයිවට් ලිමිටඩ්, කොළඹ,
- 04 බුද්ධදත්ත හිමි, පොල්වත්තේ, (1998) පාලි සිංහල අකාරාදිය, බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, දෙහිවල,
- 05 මහාවංසය, (සිංහල පරිවර්තනය, හික්කඩුවේ ශ්‍රී සුමංගල නාහිමි හා බටුවන්තුඩාව), (2012) බෞද්ධ සංස්කෘතික මධ්‍යස්ථානය, නැදිමාල,දෙහිවල.
- 06 මහාවංස ගීතය, පළමු වෙලම, (1993) සංස්කෘතික කටයුතු පිළිබඳ දෙපාර්තමේන්තුව, කොළඹ.
- 07 ලංකා විශ්වවිද්‍යාලයේ ලංකා ඉතිහාසය, I කාණ්ඩය, I භාගය, (1964) ආ. භූගෝලීය පසුබිම, සී.ඩබ්ලිව්. නිකලස්, (සිංහල පරි).
- 08 වංසත්තප්පකාසිනී, මහාවංස ටිකාව, අකුරටියේ අමරවංස නාහිමි, හේමවන්ද දිසානායක සිංහල පරි. (2001) එස්. ගොඩගේ සහ සහෝදරයෝ, කොළඹ,
- 09 විමලබන්ති හිමි ගල්වැවේ, ලගමුව ආරිය, (2018) රාජාංගන ඓතිහාසික හත්ථිකුවිෂ් පබ්ලිෂිං විහාරය සහ සිරි සංඝබෝධි බෝධිසත්ව, ශ්‍රී ලංකා හික්සු විශ්වවිද්‍යාලය.

English

- 01 Archaeological survey of Ceylon, (1894) (ASCAR)Seventh Progress Report,
- 02 Paranavitana S., Inscriptions of Ceylon, Vol. II, Part I, (1983) Molahitiyawelegala Rock Inscription, Department of Archaeology, Colombo,
- 03 Paranavitana S., Inscriptions of Ceylon, Vol. I, (1970) Andiyagala Cave Inscription (1121), Department of Archaeology, Ceylon, Colombo,
- 04 Paranavitana S., (1955) epigraphia zeylanica, Vol. V., Rock Inscription of king Datopatissa near Dhakkhina Tupa, Anuradhapura, Ceylon Government Press,

- 05 Paranavitana S., (1965) Brahmi Inscriptions in Caves at Kaduruvava, Epigraphia Zeylanica, Vol. V., Part III
- 06 Paranavitana S., (1943) Anuradhapura Slab Inscription, Epigraphia Zeylanica, Vol. IV.,
- 07 Paranavitana S., (2001) Inscriptions of Ceylon, Vol. II, Part II, Archaeological Survey Department of Sri Lanka,
- 08 Wickramasinghe D.M.De.Z, (1912) Epigraphia Zeylanica, Vol, I, Published for the Government of Ceylon by Henry Frowde Oxford University Press, London,
- 09 Wimalakhanthi Galwewe, (2014) Kongrayankulam rock Inscription, Pravachana, Vol.05, No.02, Bhiksu University of Sri Lanka,